

Anton på togt

Kutter Anton kom på bedding i april lige efter påske. Årets første rejse skulle gå til Naturmødet i Hirtshals i et samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening ca. en måned senere – så god tid, skulle man tro. Men det viste sig, at skibets skrue var blevet beskadiget. Og en reparation var nødvendig. Det lykkedes - efter at have transporteret skruen først til Korsør siden til Hanstholm - at få den repareret. Skaden kom til at koste ca. 30.000 kr. hvor vi betalte 10.000 kr. i selvrisko og vores forsikring resten.

Naturmødet i Hirtshals 11. – 14. maj

Vi deltog i Naturmødet efter invitation fra Danmarks Naturfredningsforening, som havde et større projekt kørende omkring formidling af havmiljøet i forhold til børn og unge. Mogens og Dorthe, medlemmer af Levende Hav og samtidig aktive i DN, stod sammen med Thomas fra DN for aktiviteterne - både i land og på kutteren

Limfjorden 2023 16. – 23. maj.

Fra Hirtshals gik turen mod Lemvig i Limfjorden. Vi tog en overnatning i Hanstholm og nåede til Lemvig, hvor vi skulle møde Kurt og teste den undervandsdrone, som vi havde fået bevilget af Aage V. Jensens Naturfond. Vi har brugt lang tid på finde den bedst egnede drone og er endt med et canadisk fabrikat, som vi samtidig har kunnet forhandle ned i en fornuftig pris. Planen var, at vi skulle teste den i det farvand, vi kendte godt fra bl.a. kampagnen mod spøgelsesgarn. Desværre gik der kuk i transporten fra Canada til Lemvig, så vi først fik hold i dronen, da vi skulle sejle til Aalborg for at deltage i Træskibs Sammenslutningens traditionsrige pinsetræf.

Men inden vi nåede så langt, var der et problem med skibets motor, som først skulle løses. Når motoren skulle startes, havde vi enkelte gange oplevet, at startmotorens tandhjul ikke gik i indgreb med motorens tandkrans. Vi fik den lokale smed om bord, som kunne konstatere, at tandkransen var slidt. At skifte den ville tage lang tid og være bekosteligt, og måske var det vanskeligt at skaffe den som reservedel. Så det var lidt af en nedtur her i begyndelsen af sommerens togt. Smeden tilbød som mulighed at slibe og renovere på tandkransen, men uden garanti for, at det ville fungere. Vi tog chancen, og hans arbejde en dags tid gik til held. Om morgenen d. 24. maj sejlede Anton mod Aalborg.

TS pinsetræf i Aalborg 24. – 28. maj.

Det var ikke den store publikumssucces at være til pinsetræf i 2023. Der var hård konkurrence fra karnevallet, som samlede mange mennesker oppe i byen. Heller ikke TS-skibene mødte op. Der kom mindre end halvdelen af de forventede medlemmer af TS. I vores nye telt kunne man lytte og ser vi video med Ib Ivar Dahls nye bog "Den blå hylde", mens besætningen sad parat til en snak om havmiljøet og vores muligheder for at få fisken og livet tilbage i de indre danske farvande og Østersøen. Ved middagstid d. 28. maj sejlede vi hjem til Bønnerup.

Havsamarbejdet i det østlige Midtjylland.

Som en udløber af den fælles modstand mod udbygningen af havbruget i Kattegat startede syv østjyske kommuner, nemlig Hedensted, Horsens, Odder, Samsø, Aarhus, Norddjurs og Syddjurs, et samarbejde for at forbedre havmiljøet i deres del af Kattegat. Kommunerne ansatte i marts en fælles koordinator, og Levende Hav har meldt sin klare interesse i at bidrage til dette formidlingsarbejde sammen andre NGO'er, som er aktive i området. I løbet af sommeren og efteråret har vi deltaget med kutter Anton i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening. De tre første arrangementer fandt sted inden skibet sejlede til Folkemødet på Bornholm.

Aarhus træskibshavn 5. – 7. juni.

Kutter Anton sejlede fra Bønnerup om morgen og landede sidste på eftermiddagen i Træskibshavnen, Rikke, Mogens og Dorthe var aktive med akvarier og krabberuser ved dykkerklubben Juggernauts klubhus. Vi havde besøg af en del børnehaver om formiddagen, men antallet af gæster var beskedent resten af dagen. Hvilket i et vist omfang må tilskrives, at Ocean Race samtidig udfoldede sig i den øvrige del af Aarhus Havn. Vi havde dog dem glæde, at nogle af formiddagens børn kom trækkende med deres forældre sidste på dagen for at vise dem, hvad de havde oplevet om formiddagen med børnehaven.

Horsens Havn 8. – 9. juni.

Næste station var Horsens, hvor vi skulle være klar til børnehaver og skoleklasser den 9. juni, så vi sejlede om morgenen dagen før, for at møde Thomas fra DN og gøre scenen klar med rørebassiner, akvarier og ruser i vandet. Kurt kom med Levende Havs nye drone, som især drengene syntes var sjov at gå på opdagelse med under vandet i havnen. TV Syd kom på besøg og lavede en lille reportage fra aktiviteten på havnen i Horsens.

Norsminde "For fulde sejl" 10. juni.

Inden turen til Bornholm deltog vi i det traditionsrige arrangement "For fulde sejl" på Norsminde Havn, så vi sejlede fra Horsens først på aftenen mod Norsminde og var lidt spændte på, om der var vand nok i Norsminde til, at Anton kunne flyde ind. Det viste sig ikke at værre det største problem, men det var strømmen i havnen inde fra noret, da slusen var åben. At lægge til kaj under disse omstændigheder krævede en god del af Villys talenter som skipper. Der var rigtig mange mennesker på havnen den søndag og flere hundrede børn og voksne var ombord for at dreje på roret og få en snak om årsagerne til, at fiskene stort set var forsvundet fra Aarhus Bugt.

Der var meldt afgang mod Bornholm kl. 18.30 og resten af bornholmerbesætningen påmønstrede og kursen blev sat mod øst i halvskidt vejr. Den 12. juni kl. 5.15 kunne vi lægge til kaj i Tejn efter ca. 35 timer sejlads. Om torsdagen den 15. juni kunne vi sejle til Allinge og gøre skibet klar i samarbejde med CISU.

Folkemødet på Bornholm 15. – 18. juni i Allinge.

Vi havde regnet med som sædvanlig at skulle ligge, så kun skibets hæk var inde ved kajen, og at vi skulle bygge en landgang, men det viste sig, at der var færre skibe tilmeldt end i de foregående år, og med lidt velvilje fra havnefogeden og skibet fra Musholm havbrug så lykkedes det at komme till kaj langskibs. Som det har været tilfældet i efterhånden en del år, har Levende Hav på Folkemødet et samarbejde CISU. Så tiden gik hurtigt med mange møder og folk bord, og Annette solgte godt af vores t-shirts, kasketter og bæreposer, og vi fik delt meget materiale ud til folk, som kom ombord eller passerede skibet i en lind strøm.

Søndag den 18. juni kl. 10 blev slusen i Allinge havn åbnet, og vi kunne starte turen tilbage mod Jylland, som vi nåede ca. 28 timer senere. Undervejs havde vi fortæret – som traditionen foreskriver – Ole Klinkes veltillavede flæskesteg med brunede kartofler, rødkål og brun sovs.

Kalø Vig og Knebel Vig 19. – 20. august.

Lørdag d.19. august om morgenen sejlede Villy og Erik fra Bønnerup mod Aarhus, fordi vi havde en aftale med nogle folk fra DN's foreninger omkring Aarhus om en informationstur ind i Kalø og Knebel Vig. Det blev en fin tur i godt vejr, tæt på slotsruinen gennem Store og Lille løb med en orientering under vejs om trawlforbud, nye stenrev, plantning af ålegræs, muslingeopdræt og meget andet om miljøtilstanden i Aarhus bugt og tilstødende farvande. Retur til Træskibshavnen sidst på eftermiddagen.

Demonstration i As Vig 25. august

Den uendelige historie om den ulovlige havbrugsdrift ved Snaptun i Horsens Fjord har fået et nyt kapitel. Der er nemlig planer om at flytte havbruget ned til As vig, en bugt nord for Juelsminde. Beboerne på kysten i området er naturligvis ikke begejstret for få

havmiljøet yderligere belastet, og da slet ikke med en virksomhed, som tilsyneladende har svært ved at operere inden for lovens rammer. Da kutter Anton skulle til Maritimt Folkemøde i Korsør 26. – 27. august, fik vi en aftale med de folk, der ville lave en demonstration mod havbrugene inden på stranden i As Vig. Kutter Anton skulle komme og give et trut i hornet, når de havde etableret en lang kæde af mennesker på strandbredden. Det blev et bevægende syn – filmet af vores drone – med 600-700 mennesker hånd i hånd til markering af den folkelige modstand mod projektet. Om bord på Anton var vi glade for at kunne give vores lille bidrag til kampen mod havbrugene, selv om det betød, at vi først nåede til Korsør kl. 5 om morgen.

Maritimt Folkemøde i Korsør 26. august.

Vi blev som sædvanligt godt modtaget af Christian, som er leder af FGUs afdeling på det gamle værft, hvor lægger til, når vi besøger Korsør. På kajen havde vi en skærm kørende med Ibs nye bog "Den blå hylde" i en videoudgave og Kurt deltog igen i år i et panel med lokale folk om havmiljøet og fiskeriets noget håbløse situation i de indre danske farvande. Tirsdag d. 29. august sejlede vi om morgen af sted mod Middelfart, som vi anløb kl. 18.

Klimamøde i Middelfart 29.08. – 02.09.

Ib Ivar Dahl fortæller om "Den blå hylde", hvis udgivelse er støttet af Velux Fonden. Kajen i Middelfart ligger ubeskyttet ud til Lillebælt, og det mærkede vi bl.a., da Anton blev ramt af en kraftig hækbølge fra et passerende skib, og vi blev slået så hårdt mod kajen, at lønningen flækkede til styrbord henne agter. Villy har repareret skaden, men vi gjorde igen Middelfart Kommune opmærksom på, at dette stykke kaj er meget ringe for mindre skibe at fortøje på. Inden vi sejlede, kom en medarbejder fra kommunen om bord og så på skaderne. Hun lovede, at de ville sørge for, at forholdene ville blive bedre inden næste års klimamøde. Den oprindelige sejlplan gik ud på, at vi skulle retur til hjemlige farvande med et arrangement på Samsø og i Ebeltoft i løbet af september, men Danmarks Naturfredningsforening havde spurgt, om vi ikke kunne bidrage til Naturens Uge i København den 9. – 10. september. Det ville vi naturligvis gerne, og da det var længe siden, at Anton havde været i Smålandsfarvandet og syd om Sjælland, valgte vi at sejle syd om Fyn, og første havn blev Søby, som vi nåede d. 4. september.

Søby 4. september.

Turen fra Middelfart til Søby tog ca. 7 timer med strømmen imod, men ingen vind. Der er næppe den havn, vi anløber, uden at Villy efter kort tid møder gamle bekendte eller nogen, som kender gamle bekendte, og der kan spørges om nyt. Det betyder meget at få en god kontakt og pålidelig information om tingenes tilstand på havet. Desværre er det enslydende meldinger, vi hører, hvor vi kommer frem: Havet er dødt eller døende,

og det er specielt blevet ringere de seneste år. Elfærgen Ellen lå i havnen for reparation efter, at den i juli måned havde brand i batterirummet. Næste dag blev kursen sat mod Smålandsfarvandet syd om Langeland.

Onsevig 5. september.

Atter en dag med sol og næsten ingen vind. Vi havde fået købt nogle skrubber af en lokal garnfisker, men vi smed alligevel en snøre ud for måske at kunne dørge nogle makreller under sejladsen. Det lykkedes ikke. Ingen ombord havde tidligere været i Onsevig, der tilbød sig der på det nordøstlige hjørne af Lolland. Havnelodsen meldte om en vanddybde, hvor Anton lige kunne flyde og efter ca. 9 timer gled vi stille og roligt til kaj. Det var en hyggelig havn, hvor vi blev godt modtaget og straks fik anvisninger på, hvordan vi kunne og måtte bruge de fælles faciliteter i bl.a. klubhuset. Aftensmaden stod på pandestegte skrubber og persillesovs a la Villy, selv om han ikke var helt tilfreds med, at det ikke havde været muligt at købe OMA til at stege i.

Onsevig er kendt som havnen, hvor der holdes DM i fiskeri efter fladfisk. I 2023 var det 13. gang, at den lille havn er vært for et stort arrangement, der i 2022 havde 135 både tilmeldt. Men vi måtte videre mod København, selv om det fristende arrangement var i den følgende weekend.

Stubbekøbing 6. september. Vi sejlede fra Onsevig op af formiddagen i let vind fra øst og kom til Stubbekøbing sidst på dagen. Vi kom ind i en næsten tom trafikhavn, hvor vi blev nabo til miljøskibet Freja, der med to mand ombord lå og tog vandprøver. Allerede kl. 7 næste morgen lagde de fra kaj. En gåtur op i byen fra havnen var ikke noget opmuntrende tiltag – kun tomhed og butiksdød. Også vores krabberuser var tomme om morgenen!

Dragør via Klintholm 7. september.

Vi sejlede også tidligt, fordi vi gerne ville nå til Dragør og forventede nogen vind fra øst på vej mod nord. På vejen prøvede vi igen at dørge makrel, men uden held. Da vi kommer ud i Østersøen fra Grønsund, er vinden taget til fra øst, og Dorthe melder, at hun helst ville til Dragør over land. Vi sejler ind til Klintholm, og Mogens og Dorthe tager bussen. Det tog ca. 6 timer for omkring 165 km. Vinden flover på vej over Køge bugt, og vi ankommer i fint vejr til Dragør sidst på eftermiddagen. Mogens og Dorthe påmønstre igen.

København, Havnegade 8. – 11. september

Ved Lynetten på vej ind i havnen tog vi en bundprøve. Ingen tegn på liv, kun ildelugtende mudderbund. Den lille knast, hvor plejer at ligge til kaj inde ved Knippels bro, var i det gode sensommer totalt befolket af ungdommelige sol- og badegæster, der absolut ikke var stofmisbrugere! I løbet af fredag og lørdag fik vi sammen med folk

fra DN stillet en scene an på kajen og skibet. Om søndagen sover den badeglade ungdom tilsyneladende længe, så det gav god plads på børnefamilierne, der i et pænt antal besøgte os i løbet af dagen. Det var en stor succes med de små ruser, som hang i vandet på Anton, og som børnene selv kunne hale op og undersøge.

Cykelbroen ved Nyhavn skal åbnes for, at Anton kan sejle ud af havnen, og det skal bestilles i god tid. Så selv om vi var klar til at sejle hjem til Bønnerup, da vi sidst på eftermiddagen havde pakket udstillingen sammen, så måtte vi vente til kl. 6 mandag morgen. Vi sejlede af sted i morgendisens med kraftig nordgående strøm i Kattegat og næsten ingen vind, så det blev vel næsten en rekordhurtig tur hjem – godt 13 timer

Ebeltoft Fregathavn 21. – 23. september.

Havsamarbejdets koordinator Torben havde sammen med gode folk i Ebeltoft fået lavet et program for en Havets Dag den 22. september ved Fregathavnen. Vi sejlede med Anton fra Bønnerup dag før. Der var hård sydøstlig vind og modstrøm, så turen tog næsten 8 timer. Besætningen var Villy, Jacob og Erik. Annette, Mogens, Dorthe og Kurt kom over land. I løbet af dagen havde vi besøg af skoleklasser, der så på tørsamlinger, akvarier, krabbebassiner, bundprøver fra Ebeltoft Vig, og de prøvede at styre vores undervanddrone. Hos vores naboer var der smagsprøver hos amatørfisherne og i havhaverne kunne man se muslingopdræt på liner. Et velbesøgt arrangement, hvor borgmesteren i Syddjurs kommune holdt en tale, hvor han lovede, at de 7 samarbejdende kommuner i Østjylland ville holde fokus på at forbedre miljøtilstanden i det østlige Kattegat.

Næste dag havde vi en fin sejlads retur til Bønnerup på bare 6 timer.

Grenaa havn 24. – 26. oktober

Årets sidste sejlads med oplysning om havets miljøtilstand gik til Grenaa havn i regi af det østjyske havsamarbejde. Her blev programmet afviklet i samarbejde med Kattergatcentret. Vi havde besøg af bl.a. gymnasieelever, der i stormfuldt regnvejr fik solid viden om havmiljøet tilstand.

Derefter gik turen hjem til Bønnerup og Villys kærligt pleje for vinteren.

Kort om kutter Anton

Det blev en lang sæson med mange timer og mange sømil for at møde folk og fortælle om tilstanden i vores havmiljø. På sørgelig vis, men slagkraftigt akkompagneret af mediernes – især Politikens – fortælling om et havmiljø i åndenød.

Arbejdet omkring kutter Anton styres af Villy, som har det daglige opsyn med skibet og hver fjortende dag stater skibets motor. En mindre gruppe seje, ældre herrer fra Bønnerup og omegn giver en hånd med til vedligehold. Det er Jacob Carlsen, Per

Olesen, Per Nielsen, Ole Klinke, der udgør den faste stok og sørger for at gennemsnitsalderen holder sig på den høje side af halvfjerds. Henning har været på banen med specialopgaver i maskinen. Derudover har Mogens og Dorthe være aktive i Antons formidlingsarbejde sammen med Rikke og Annette.

Anton er på bedding for tiden, og der absolut plads til friske hænder, der kan gribe en malerpensel og sørge for de mange gøremål, som skal klares inden vi stikker til søs.

Samarbejde

"Blåt råd" Østjylland og DN lokalt og nationalt

Blåt Råd holdt sit første møde d. 7. marts 2024 i Horsens. Rådet har sin baggrund i de syv østjyske kommuners samarbejde for at stoppe udbygningen af havbrugene i Kattegat i 21-22. Det førte foråret 2023 til ansættelse af en koordinator for dette samarbejde, og Levende Hav har fra starten været aktiv i dette arbejde på NGO-siden. En række af Antons aktiviteter er sket i regi af dette samarbejde, specielt med DN. På mødet i Horsens blev der fremlagt et strategipapir for det fremtidige arbejde i Blåt Råd. Og her formuleres:

"Det overordnede formål med Havsamarbejdet er at forbedre naturtilstanden i de kystnære havområder, skabe gode rammer for rekreative aktiviteter og samtidig fremme bæredygtig brug af havet."

Det er meningen, at dette papir skal endelig redigeres på næste møde, der finder sted i Maj. Derefter ska det vedtages i de enkelte byråd. Vi gør vores indflydelse gældende, men savner manpower for at kunne følge det helt til dørs.

DN

Som det er fremgået af beretningen om Antons aktiviteter har vi haft et godt samarbejde med DN om formidlingen af tilstanden i havmiljøet. Det ser ud til at fortsætte i 2024, hvor vi har planlagt et togt i Limfjorden for at fortælle om fjordens tilstand, og Anton er bestilt til at starte en stafet til 30 fjerde, som DM planlægger skal løbe af stablen til august 24.

Limfjordsrådet

Vi har i samarbejde med Limfjordsrådet søgt om penge til at fortsætte arbejdet med at få fjernet de efterladte garn. Det er Limfjordsrådet, der er bevillingshaver, mens vi er underentreprenør og vores opgave er at finde redskaberne, bestemme position og mærke dem, så andre skibe kan komme samle dem op. I perioden 2024-25 er der afsat penge til Anton til denne aktivitet. Vi planlægger at starte i maj inden vi sejler til Bornholm.

Danmarks Fiskeriforening

I 2017 lavede vi med kutter Anton en researchrejse til Nore og Sverige for at samle viden om deres jomfruhummerfiskeri med tejner. Efter rejse blev der udgivet en rapport, der fortalte om et givtigt og skånsomt fiskeri, der var værd at kopiere. Der var mildt sagt ikke lydhørhed i de danske havne for en omstilling fra at trawle hummerne til at sætte tejner. Knud var skipper på den rejse og Ib Ivar Dahl rapportskriver. Det har ærgret os og især Ib siden med den afvisende holdning, og i løbet 2023 fik han etableret en kontakt til Danmarks Fiskeriforening omkring en gentagelse af rejsen med deltagere fra DF. Jeg kender ikke til forløbet i detaljer, men Ib Ivar og Mads fik talt sig frem til et projekt med folk fra DF, og det blev meldt ud i Danmarks Fiskeritidende, at et samarbejde var etableret og deltagere kunne melde til. Det var en aftale, at DF skulle søge finansieringen af projektet, men mit indtryk var, at det foregik lidt på halv kraft og Ib udtrykte sin utålmodighed.

I marts 2024 modtog vi en mail med følgende ordlyd, fra DF som sætter spørgsmålstegn ved samarbejdet:

“Hej Ib og Erik,

Tak for hurtig tilbagemelding. Vi vil faktisk meget gerne fortsætte det konstruktive samarbejde om det tejneprojekt, som vi har gang i. Det skal der ikke være nogen tvivl om. Når jeg optræder lidt ”intrigant”, så skyldes det, at der af en journalist på TV2 bliver arbejdet på en absurd historie med grove beskyldninger mod muslingefiskere i Limfjorden. Her er der en kilde, som har oplyst over for mig, at han mener, at en repræsentant fra Levende Hav også er indblandet i den historie. Det håber jeg, at I kan afvise – for jeg vil have svært ved at forklare vores medlemmer, at det ikke bør have betydning for vores samarbejde, hvis det alligevel skulle være tilfældet.”

Jeg svarer følgende på denne mail:

”Jeg finder ikke, at du optræder intrigant ved at spørge til Levende Havs indblanding i en historie, som en journalist arbejder med på TV2, og vi kan bekræfte, at vi har talt med en journalist fra TV2, der arbejder med muslingefiskeri i Limfjorden, men vi må ikke og kan af gode grunde ikke fortælle om indholdet af vores bidrag. Du må vente på offentliggørelsen, før du kan vurdere vores indblanding i ”en absurd historie med grove beskyldninger mod muslingefiskere i Limfjorden.”

PS. Jeg er glad for din positive melding omkring tejneprosjektet.

Vi har ikke modtaget nogen reaktion på dette, hvilket i realiteten tvinger Ib og Mads til at opgive samarbejdet med DFPO om projektet.

Advisory Councils - Long Distance, MAC, Aqua

Jeg har siden 2009 været aktiv i dette EU-samarbejde, der under Coronaen blev indskrænket til on-line aktiviteter. Samtidig droslede vi ned på vores aktivitet og trak os

fra executiv commiteerne og blev almindelige medlemmer af rådene. Vi får stadig alt relevant materiale, men er ikke særligt aktive på anden vis end vi en gang imellem er medunderskriver på NGO-initiativer. Her er et spændende arbejde for den det måtte have lyst og energi.

NAAM-festival og Pangani

Vi har med nogen forsinkelse afleveret regnskab og rapport for dette projekt. Tommy har hjulpet med at holde de lokale til ilden. Vi søgt at styre projektets regnskab med programmet e-conomic med on-line adgang, men har alligevel ikke kunnet skaffe alle de nødvendige bilag.

Her er vores deltageres afsluttende vurdering af projektet.

En kort vurdering af, om indsatsens formål generelt er nået.

Overordnet vurderes indsatsen som gennemført dog med væsentlige udfordringer.

Målet med indsatsen

var (1) at engagerede lokale borgere og beslutningstagere og influenter i Kisumu om Victoriasøens udfordrede miljø og (2) at forbedre levevilkår hos brugere af søen. Alle planlagte events blev gennemført og specielt workshops inden Kanda La Ziwa Folkemødet blev mødt af entusiasme, engagement og deltagerne fandt indholdet brugbart og relevant for deres hverdag (her opfyldes både mål 1 og 2 derved).

Til Kanda La Ziwa Folkemødet oplevede vi spændende debatter, og specielt at scenen "under træet" skabte en debat som alle kunne deltage i. Vi havde udfordringer med tidsplan, prioritering, outreach og antallet af deltagere, men alle led af planlægningen fra ansøgningen blev gennemført. Nævneværdigt kan det dog siges at vores partnerorganisation har været meget ambitiøse omkring projektet og også har planlagt nogle initiativer (fx en marketing strategy) som ikke blev gennemført. Vi er stødt på udfordringer i samarbejdet både grundet kulturelle forskelle, men specielt relateret til økonomi og tidsplan, samt at NAAM-festival har gennemgået mange udskiftninger både i lokalitet (flyttet fra Nairobi til Kisumu og rundt mellem forskellige lokaler) og i personale (den økonomiske ansvarshavende sagde op/blev fyret i efteråret 2023, og den frivillige "stab" var næste komplet udskiftet mellem vores rejse i efteråret 2022 og i februar 2023). Dog oplevede vi et engagement, både fra lokale og også en overraskende stor involvering af politikere og beslutningstagere, og vi så samtaler mellem dem og et ønske om at bære initiativet videre (mål 1). Dog vurderer vi det ikke meningsfuldt at gentage Kanda La Ziwa projektet uden at partnerorganisationen har gennemgået omfattende kapacitetsopbygning og strukturel revision og det er også værd at overveje om de nuværende repræsentanter fra begge organisationer er de bedst egnede til at varetage dette samarbejde.

Pangani

I begyndelsen af året rejste Kurt og Ingeborg til Pangani for at indkøbe og fordele grej for ca. 240.000 kr. Det var en vellykket aktion bortset fra, at Kurt blev ramt af en heftig sygdom og måtte ligge på hospital i Nairobi i mere end 14 dage.

Tilbage står ca. dk. 30.000 ubrugte ISISE midler på Pangani kontoen. De penge forventer vi at kunne bruge i forbindelse med, at vi får en bevilling fra CISU til støtte for PHDO. Når det projekt går i gang, vil vi bruge de penge til indkøb af udstyr, der bliver distribueret i forbindelse med opstarten af CISU projektet.

Kurt trækker sig som projektleder af PHDO projektet som forhåbentligt overtages af biolog Sandra Helman, der også forventes at stille op til LLH bestyrelsen. Sanda har erfaring fra området og har erklæret sig interesseret i at gå ind i projektet i efteråret.

Fiskerikommissionen

LLH fik tildelt to pladser i det rådgivende panel. Arbejdet blev forsinket og presset til færdiggørelse. Vi deltog i 4 dagsmøder. En overvældende rapport, der er blevet resultatet.

Interessant: De 17 anbefalinger, men hvor er den politiske vilje og handling?

Spøgelsesgarn i Norge

Kurt var til konference i Arendal i tre dage i november måned. Vi vidste at spøgelsesgarn og efterladte garn, trawl, ruser, tejner, langliner, var og er, et meget alvorligt problem i alverdens fiskerier, men Kurt var noget rystet over problemets omfang.

Det var meget voldsomt, og hvis blot en brøkdel af det affald der blev præsenteret på havbunden, blev fundet på land i vores skove, så ville det have været en skandale uden lige.

I Norge er der et stort kommercielt fiskeri med mere end 6000 registrerede erhvervsfiskere, og et nærmest ufatteligt stort antal fritidsfiskere (som i modsætning til i Danmark) har lov til at omsætte deres fangster.

I norsk fiskeri mistes mere end 30.000 tejner om året og et stort, men ukendt antal garn, langliner, trawl, vod og alt det plast der afskæres og rives i stykker fra fiskeredskaber.

Også ude fra en store verden og fra store fiskerinationer som USA, Canada blev der dokumenteret enorme mængder af affald.

Vi ved, at vi også har problemet i danske farvande. Det så vi selv i 2020, da vi gennemførte vores første projekt i Limfjorden, Nissum Bredning, og selvom vi konkluderede, at problemet ikke var så udbredt som forventet, så peger erfaringerne fra Norge på, at vi må kigge på de danske farvande igen.

Men der er næppe tvivl om, at problemerne med dette redskabsaffald skal løses ved kilden, nemlig i organiseringen af fiskeriet med et retursystem for brugte redskaber.

Levende Hav i det offentlige rum

Igennem årene har LLH nydt godt af Kurts skriveløse. Når jeg læser eller hører om stof, der ligger inden for vores interessesfære og så skriver eller ringer til Kurt, så har han ofte allerede reageret på nyheden. Fokus har været på fiskeriet og fiskeriforvaltningen i særdeleshed. Kommentarsporet har ikke været for sarte sjæle, men selv de mest tåbelige udgydelser får et omfavnende, kærligt klap på skulderen. Jeg oplever, at der bliver lyttet og med respekt reageret på vores faglige og politiske udsagn. Men udviklingen går stadig den vej hønsene skraber – nemlig tilbage – og det svært at bevare optimismen.

Ser vi på foreningens medlemstal, så er der heller ingen grund til at tro på et tidehverv. Vi skrumper, måske ikke i vægt, så i antal. Dagsdato er vi mindre end 200 medlemmer!

Jeg tror ikke, at der sker fordi vores fokus er forkert – tværtimod. Opmærksomheden i det offentlige rum om miljøtilstanden i havet og den generelle udvikling af problemerne i klodens klima er blevet forstærket i de senere år, og vi taler ikke for døve ører, men vores indsats udmønter i hvert fald ikke i en tilstrømning af medlemmer, der vil gøre en indsats for at vende udviklingen.

Det er deprimerende at være vidne til den manglende politiske handling/beslutning, der kan ændre retningen på udviklingen. Vi mangler ikke viden om, hvad der skal gøres for at skabe ændringer, og jeg tror, at der i almindelighed er en forståelse for at noget må gøres, men alligevel kommer særinteresser på tværs og får beslutningstagerne til at ryste på hånden.

Så - op på hesten igen og gang med noget folkeoplysning, der til slut vil gøre det umuligt at forsvare de manglende handlinger. Naivt, ja, men alternativet er ikke rart at tænke på.

Fremtiden

Hvad kan vi med Anton?

Formidling af indsigt i havets økosystem og forslag til praksisfor at skabe og sikre god økologisk standard, kunne være et formål. Derfor vi sendt denne appetitvækker ud til folk, som vil være med til at gøre en forskel.

Få syn for sagn med kutter Anton

I regi af Havsamarbejdet i Østjylland er der mulighed for at komme en tur ud på havet og få lejlighed til at se, lugte og mærke det lokale havmiljø. På kutter Anton har vi forskelligt udstyr, som kan fortælle noget om miljøets tilstand.

1. Vi kan måle iltindholdet ved havbunden og i vandsøjlen.
2. Med en bundhenter kan vi få noget bundmateriale på dækket til undersøgelse.
3. En undervandsdrone kan lave video, som vises på en skærm på dækket.

I kan selv planlægge hvilke områder, der skal undersøges og, hvordan de skal studeres.

Når vi ligger i havn med kutteren, laver vi udstilling med plancher om havmiljøets tilstand og perspektiverne for fremtiden. Vi sætter ruser og fanger krabber og fisk lokalt og udstiller dem i akvarier og rørebassiner.

Når skibet ligger ved kaj, har vi i princippet altid ”åbent skib”, hvor besætningen står til rådighed med deres viden om havmiljøet. Og det er naturligvis muligt at holde et debatmøde med tilhørere på dækket og kajen.

Perspektiv på formidlingsarbejdet i lyset af dokumentarprogrammet om indsatsen ved Aralsøen

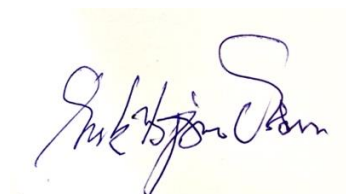
Indragelse af andre lokalområde i forbindelse med Antons PR-tur for Aralsøen.

Dokumentar om Aralsøprojektets historie og betydningen for oplysningsarbejdet i DK

Synliggørelse af Levende Hav med fortællingen om indsatsen i Kasakhstan.

Kom og vær med – det er nemt at bilde sig ind at man gør en forskel.

Der er lagt op til en revision af foreningens vedtægter – måske kan det betyde en skærpelse af fokus med nye mål og nye kræfter.

Formand for Levende Hav